

Gazdaság

Vállalati hitelek és betétek alakulása Romániában és Erdélyben

Románia az EU-s mezőnyben az utolsó helyen szerepel az egy vállalatra jutó hitelállományt tekintve, a betétállományt illetően pedig az utolsó előtti helyen, megelőzve Bulgáriát. Az elmúlt tizenhárom évben (a 2008-as válságot követően) a romániai vállalatok tartalékai a duplájára nőttek, a hitelállomány viszont csak a negyedével bővült, és ezzel az infláció alatt maradt.

Erdélyben az egy vállalatra jutó hitelállomány 2019-re került vissza a válság előtti szintre. Ez átlagosan 33 ezer eurót jelent, ami kevesebb mint fele a bukarestinek, és kevéssel nagyobb, mint a többi történelmi régióban. A székelyföldi vállalatoknak alacsony a hiteltartozása, 2019-ben az erdélyi átlag felét sem érte el, ez a 2008-as állomány kevesebb mint 60%-át jelenti. Az egy vállalatra jutó betétállomány tekintetében még jelentősebb a különbség a főváros és a vidék között, az erdélyi vállalatokra jutó 25 000 eurónyi megtakarítás a bukaresti átlag negyede. Az erdélyi régiók közötti eltérések nem számottevőek, ami annak is köszönhető, hogy az elmúlt tizenhárom évben a gazdaságilag elmaradottabb megyékben nőttek a leginkább a vállalatok pénzügyi tartalékai.

A járvány első évében – 2020. március és 2021. február között – a hitelállomány több mint 5%-kal, a betétállomány pedig közel 15%-kal bővült, a betétállomány ilyen mértékű növekedésére 2008 és 2020 között nem volt példa.

1. Bevezető, módszertani megjegyzések

Elemzésünkben a nem pénzügyi vállalatok¹ hitel- és betétállományának az összetételét és változását vizsgáljuk a 2008 és 2020 közötti időszakban. Erre az Európai Központi Bank, valamint a Román Nemzeti Bank (RNB) havi rendszerességgel közölt jelentései alapján van lehetőség, amelyeket az adott országban működő bankok és hitelintézetek² kimutatásai alapján összesítenek.

Fontos megjegyezni, hogy ezek a kimutatások elsősorban monitoringcéllal készülnek, a bankrendszer pénzügyi stabilitásának, kockázati kitettségének, betétgyűjtési és hitelezési hatékonyságának a nyomon követését szolgálják. Az adatok gyűjtésének eredeti fókusza tehát

¹ A nem pénzügyi vállalatok szektora olyan vállalatokból áll, amelyek piaci termelők, és amelyek fő gazdasági tevékenysége áruk és nem pénzügyi szolgáltatások előállítása. Ide tartoznak az önálló ügyvitelű vállalatok (regii autonome), a nemzeti vállalatok (societăți naționale), az állami- vagy magántulajdonú kereskedelmi társaságok (SA, SRL, SNC, SCS, SCA), a szövetkezetek, a mezőgazdasági társaságok, valamint a nonprofit szektornak az a része, ami kifejezetten a nem pénzügyi vállalatok szolgálatában áll. Az egyéni és családi vállalkozások (PFA, AF, Îl stb.) nem képezik részét a nem pénzügyi vállalatok szektorának. Ezeknek a tevékenysége nem különül el az őket tulajdonló, működtető háztartás tevékenységétől, ezért a háztartások szektorába tartoznak. Forrás: Román Nemzeti Bank: Ghid pentru încadrarea unităților din economia națională în sectoare instituționale conform Sistemului European de Conturi SEC 2010.

² A bankok és hitelintézetek (együttesen: Monetary Financial Institutions) listája elérhető itt: https://www.ecb.europa.eu/stats/financial_corporations/list_of_financial_institutions/html/daily_list-MID.en.html. Az elemzésben bemutatott nemzetközi adatsorok ezeknek a pénzügyintézeteknek a havi kimutatásaiból származnak, amelyek az Európai Központi Bank adattárában érhetőek el: <https://sdw.ecb.europa.eu/browseExplanation.do?node=1491>. Letöltés dátuma: 2021.04.23.

a pénzügyi intézetekre irányul, mi viszont a vállalatok kölcsön-, illetve betétállományának az elemzéséhez használjuk, másodlagos adatforrásként. A hitelezésnek és a megtakarításnak vannak egyéb formális és informális módozatai, amelyek nem kerülnek be az RNB összesítéseibe. Ezeknek a gyakorlatoknak az elterjedtsége eltéréseket mutathat típusonként, de regionálisan is (pl. vidékiesebb vagy urbanizáltabb régiók között). Fontos azt is megjegyezni, hogy a vállalatok finanszírozásának vannak egyéb módozatai is (befektetés, kötvény, illetve részvénykibocsátás), amelyekre ebben a vizsgálatban nem térünk ki. Elemzésünk ilyen értelemben tehát a vállalatok pénzügyi erőforrásainak, illetve a pénzgazdálkodási gyakorlatainak az egészére vonatkozóan nem teljesen reprezentatív.

Előfordulhat továbbá, hogy azok a vállalatok, amelyek több helyszínen is tevékenykednek, a hitel-, illetve betétügyleteiket azon a településen bonyolítják, ahol a központi székhelyük van. Mivel a nagyobb vállalatok a központi székhelyüket jellemzően a nagyobb városokban, ezek közül is a leginkább a fővárosban működtetik, az ország többi régiójában zajló pénzügyi ügyletek volumene valójában nagyobb lehet, mint amit ezek a statisztikák mutatnak.

Az elemzésben előbb a hitel-, majd a betétállományra vonatkozó adatokat mutatjuk be. Mindkét alfejezetben először a romániai adatokat hasonlítjuk össze az EU-s statisztikákkal, ezt követően az országon belüli nagyrégiók, végül pedig az erdélyi régiók között mutatkozó eltéréseket vizsgáljuk meg, különös tekintettel a magyarok által sűrűbben lakott területekre. Az elemzés végén – a járványhelyzetre való tekintettel – a hitel- és a betétállomálynak az elmúlt egy évben bekövetkezett változásait mutatjuk be.

A közölt adatok értelmezéséhez fontos megjegyezni, hogy a vállalati szektorban fokozottan érvényes az, hogy az alacsony hitel- és a magas betétállomány általában nem kedvez a vállalkozások fejlődésének, belassulhat a tőke forgási sebessége, ez pedig gazdasági visszaeséshez vezethet.

2. Bankhitelek

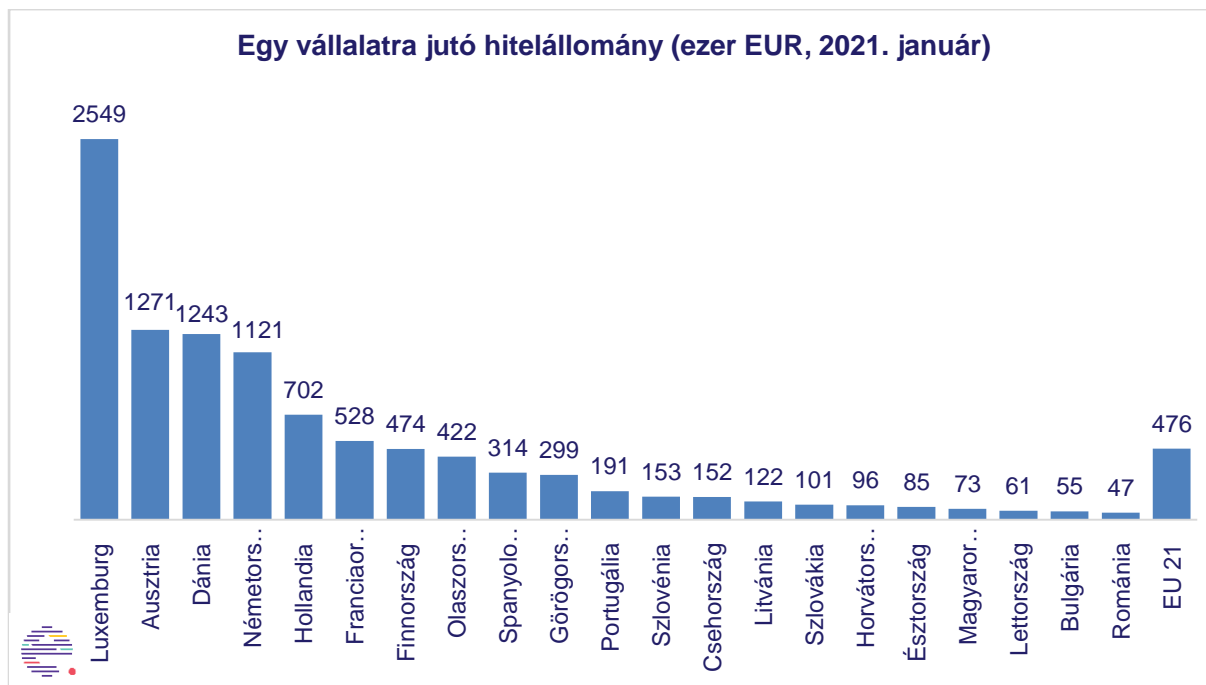
Romániában a nem pénzügyi vállalatok teljes hitelállománya 2021 januárjában³ 25,6 milliárd euró volt. Az Eurostat legfrissebb, 2018-as nyilvántartásai szerint a nem pénzügyi szektorokban tevékenykedő, önálló jogi személyiséggel rendelkező vállalatok és vállalkozások – a romániai elnevezéstan szerint: kereskedelmi társaságok – száma 539 125 volt.⁴ A két mutató hányadosát minden olyan EU-s országra kiszámoltunk, ahol az adatok elérhetőek voltak. Eszerint az egy vállalkozásra jutó hitelek volumene Romániában 47 ezer euró volt, amivel a bevont 21 tagállam

³ Az állományadatok mindig a hónap utolsó napján jegyzett hitel-, illetve betétmennyiséget jelentik. Az állományadatokat euróban mutatjuk be, a lejben megjelenített összegeket szintén a hónap utolsó napján érvényes nemzeti banki árfolyamon számoltuk át euróra. <https://www.bnr.ro/Cursul-de-schimb--7372.aspx>

⁴ Eurostat: Business demography by legal form (tábla kódja: BD_9AC_L_FORM_R2), https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/BD_9AC_L_FORM_R2_custom_319574/default/table?lang=en. Letöltés dátuma: 2021.04.23.

Az elemzésbe a jogi személyiséggel rendelkező vállalatokat vontuk be, ami a „korlátozott felelősségű társaságok” (LLC) és a „partnerség, szövetkezetek és egyesületek” (partnership, co-operatives, associations) kategóriák alatt szereplő vállalatok összegét jelenti. A nem pénzügyi vállalkozások számát úgy kaptuk meg, hogy a vállalatok teljes számából (B-S_X_K642) kivontuk az alábbi kategóriákhoz tartozó vállalatok számát: K_X_K642, K64_X_K642, K65, K66 (NACE Rev. 2 kategóriák).

közötti rangsorban az utolsó helyen szerepel, Magyarország (73 ezer euró), Lettország (61 ezer euró) és Bulgária (55 ezer euró) mögött.

Forrás: Európai Központi Bank, MFI-mérlegstatisztika; Eurostat, vállalati demográfia⁵

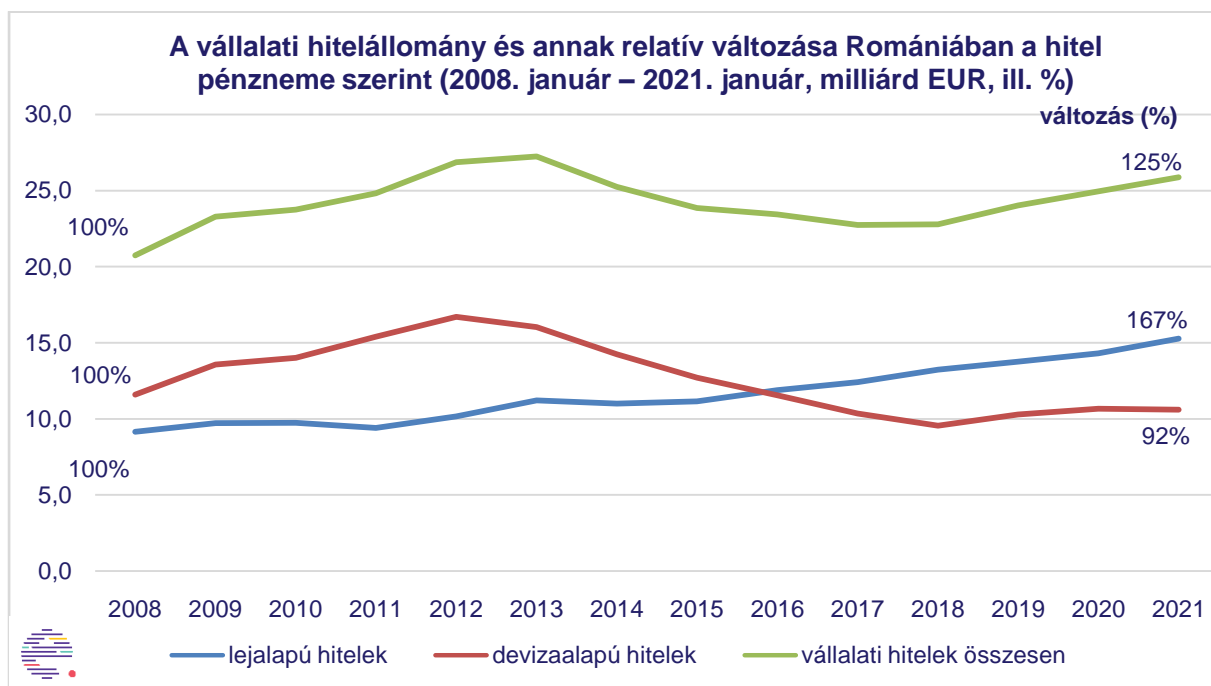
A vállalati hitelállomány Romániában 2008 és 2021 januárja között mintegy negyedével nőtt. Először 2008 és 2013 között 20,7 milliárdról 27,3 milliárdra emelkedett, majd enyhe csökkenés után 2021 januárjára megközelítette a 26 milliárdos szintet. Az első növekedési szakaszban a deviza-, a másodikban pedig a lejben felvett hitelállomány növekedése volt jellemző. 2021 januárjában a vállalati kölcsönök 41%-a volt devizahitel, 2008 óta ez a mennyiség 8%-kal csökkent, a lejalapú hiteleké viszont 67%-kal nőtt. A hitelek futamidejét tekintve egy jelentős elmozdulás figyelhető meg a hosszabb lejáratú kölcsönök irányába: az 1–5 év közötti lejáratú hitelek 45%-kal, az 5 év feletti pedig 79%-kal nőttek, az 1 évnél hamarabb visszafizetendő kölcsönök aránya ezzel szemben 29%-kal csökkent. Összességében elmondható tehát, hogy a 2008-as válság lecsengésével (2012-13-tól kezdődően), a szigorúbb hitelkínálati korlátok dacára, újra felélénkült a hitelezés, ezzel együtt pedig fokozatosan zsugorodott a magasabb kockázati kitettségű – rövid távra, devizában felvett – hitelállomány.

⁵ Hitelállományra vonatkozó adatsorok: Európai Központi Bank, MFI-mérlegstatisztika:

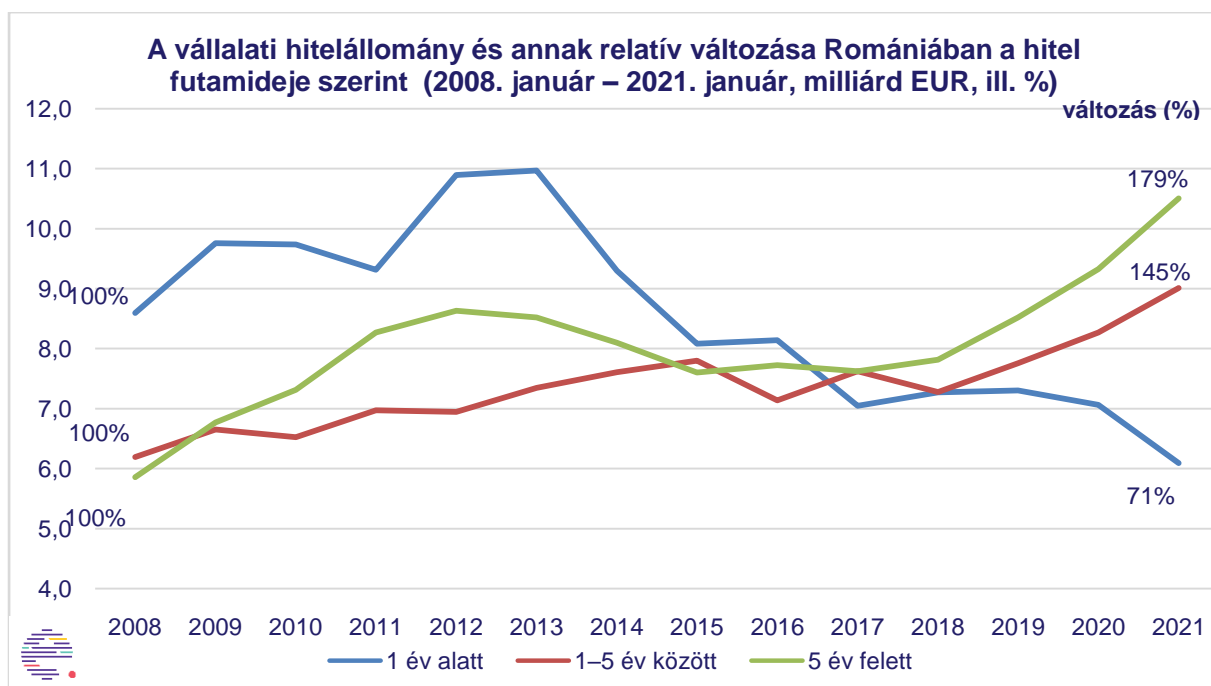
<https://sdw.ecb.europa.eu/reports.do?node=1000003157>. Letöltés dátuma: 2021.04.23.

Vállalatok számára vonatkozó adatsorok: Eurostat, Business demography by legal form (tábla kódja: BD_9AC_L_FORM_R2),

https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/BD_9AC_L_FORM_R2_custom_319574/default/table?lang=en. Letöltés dátuma: 2021.04.23.

Forrás: Román Nemzeti Bank, hitelek és betétek területi statisztikája; Országos Statisztikai Intézet, vállalati demográfia⁶

Forrás: Román Nemzeti Bank, havi jelentések⁷

⁶ A hitelállományra vonatkozó adatok: Román Nemzeti Bank: Credite și depozite în profil teritorial, <https://bnr.ro/Credite-si-depozite-in-profil-teritorial-3171.aspx>. Letöltés dátuma: 2021.04.23.

⁷ Román Nemzeti Bank, havi jelentések: <https://www.bnr.ro/PublicationDocuments.aspx?icid=1182>. Letöltés dátuma: 2021.05.14.

A vállalati hitelállomány alakulásában jelentős regionális különbségek vannak. Miközben Moldvában alig 12%-os, a fővárosban és környékén közel 40%-os volt a növekedés, de átlaghoz közeli mértékű volt a Havasalföldön is (22%). Erdélyben 14%-os emelkedés mellett 2021 januárjában 7,4 milliárd euró volt a teljes vállalati hitelállomány, ami a romániai volumen 31,2%-át tette ki.

Az erdélyi régiókban ennél is nagyobb divergenciát tapasztalunk a hitelállományt és annak változását illetően. A legkevesebb kölcsönt a székelyföldi vállalatok vették fel, 2021 januárjában ennek értéke 190 millió euró volt, ami kevesebb mint 60%-a a 2008-ban szerződött keretnek, és a teljes erdélyi hitelvolumen mindössze 2,6%-át tette ki. Észak-Erdélyben a vállalkozások hiteleinek összértéke 584 millió euró volt, ami a 2008-as szintnek felelt meg. Partiumban az elmúlt tizenhárom évben ötödével, 1241-ről 990 millióra csökkent a hitelállomány. A hitelek aggregált értéke Közép- és Dél-Erdélyben nőtt jelentősen (27, illetve 40%-kal), 2021 januárjában elérte a 1666, illetve a 2307 millió eurót.

Romániában 2019-ben 41 237 euró hitel jutott egy vállalkozásra.⁸ A főváros és a vidék között ebben a tekintetben nagyok a különbségek: míg egy Bukarestben vagy Ilfovban működő vállalatnak 2019-ben közel 72 ezer eurónyi tartozása volt, ez az összeg egy átlagos erdélyi vállalkozás esetében csupán 33 ezer, egy havasalföldinél pedig 30 ezer euróra rúgott. A vizsgált időszakban a hitelek egy vállalatra jutó mennyisége Erdélyben szinten maradt, Moldvában enyhén csökkent, Havasalföldön és Bukarest-Ilfovban pedig növekedett.

Vállalati hitelállomány a nem pénzügyi szektorban

Régiók	Vállalati hitelállomány (millió EUR)				Egy vállalatra jutó hitelállomány (ezer EUR)		
	2008	2021	2021 (%)	Vált. (%)	2008	2019	Vált. (%)
Románia	20 746	25 883	100,0	25	37 848	41 237	9
Erdély	6 480	7 367	31,2	14	32 865	33 172	1
Moldva	2 653	2 966	12,8	12	32 246	31 026	-4
Havasalföld	3 798	4 615	18,3	22	26 976	29 595	10
Bukarest-Ilfov	7 814	10 935	37,7	40	61 108	71 778	17
Erdély	6 480	7 367	100,0	14	32 865	33 172	1
Székelyföld	327	190	2,6	-42	24 717	14 585	-41
Közép-Erdély	1 314	1 666	22,6	27	31 939	33 463	5
Partium	1 241	990	13,4	-20	38 465	32 025	-17
Dél-Erdély	1 691	2 370	32,2	40	33 402	39 202	17
Bánság	1 340	1 566	21,3	17	32 170	32 712	2
Észak-Erdély	567	584	7,9	3	31 051	30 734	-1

Forrás: Román Nemzeti Bank, hitelek és betétek területi statisztikája; Országos Statisztikai Intézet, vállalati demográfia⁹

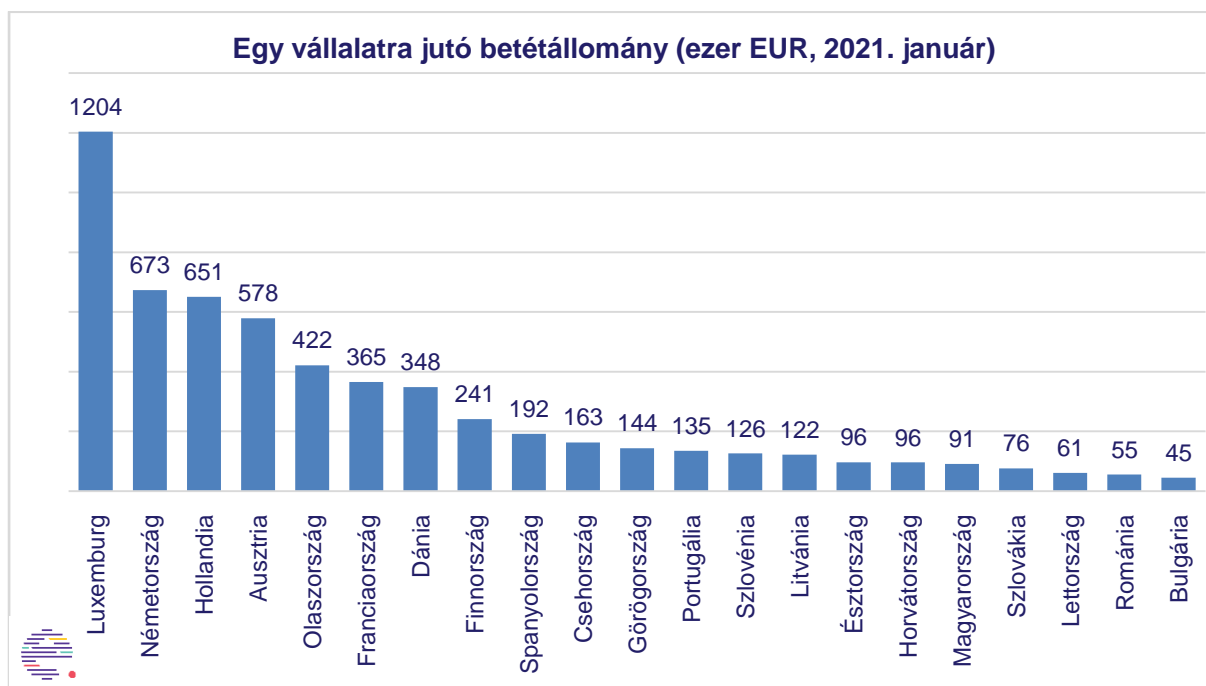
⁸ Az aktív vállalkozások számát legutóbb 2019-re közölte az Országos Statisztikai Intézet, így az egy vállalkozásra jutó hiteladatokat erre az évre összesítettük.

⁹ A hitelállományra vonatkozó adatok: Román Nemzeti Bank: Credite și depozite în profil teritorial, <https://bnr.ro/Credite-si-depozite-in-profil-teritorial-3171.aspx>. Letöltés dátuma: 2021.04.23.

Az erdélyi régiók között is számottevőek az eltérések: miközben egy átlagos székelyföldi vállalkozás hiteltartozása 2019-ben az erdélyi átlag felét sem érte el (14 585 euró), egy dél-erdélyi vállalkozásé jóval meghaladta azt (39 202 euró). Ezek a különbségek 2008-ban messze nem voltak ennyire jelentősek, a két időpont között nagyon eltérő mértékben alakult a különböző régiókban a vállalatok egy főre eső hitelállománya: Székelyföldön több mint 40%-kal, a Partiumban 17%-kal csökkent, a Bánságban, Közép- és Észak-Erdélyben az erdélyi átlaghoz hasonlóan szinten maradt, Dél-Erdélyben pedig 17%-kal növekedett.

3. Bankbetétek

Az Európai Központi Bank nyilvántartásai szerint 2021 januárjában a pénzügyi ágazaton kívül tevékenykedő romániai vállalatok betétállománya összesen 29,8 milliárd eurót tett ki. Az egy vállalatra jutó betétek összege 55 274 euró volt, ezzel Románia a vállalati statisztikákat közlő 21 EU-s ország rangsorában – Bulgáriát megelőzve – az utolsó előtti helyen szerepelt. A romániai vállalatok átlagos megtakarítása az EU-s átlag (323 ezer euró) kevesebb mint egyötödének felel meg. A legtöbb megtakarítás a luxemburgi (1204 ezer euró), a németországi (673 ezer euró) és a holland (651 ezer euró) vállalatokra jutott.

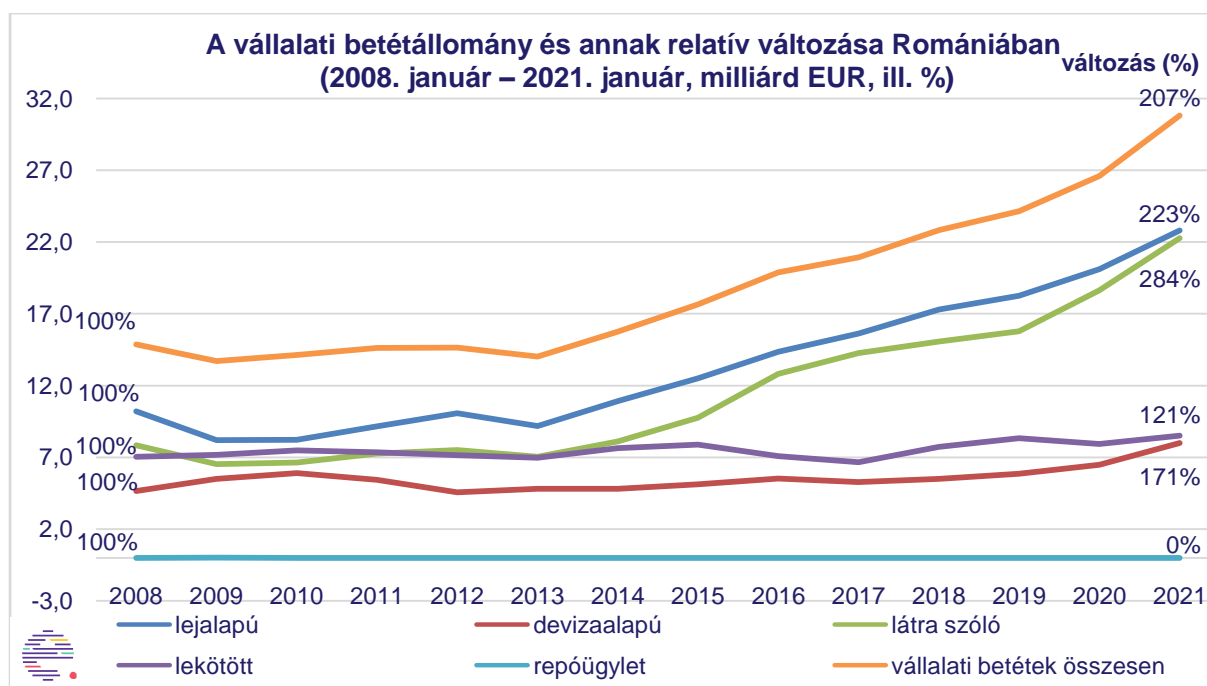
Forrás: Európai Központi Bank, MFI-mérlegstatisztika; Eurostat, vállalati demográfia¹⁰

Az aktív vállalkozások számára vonatkozó adatok: Országos Statisztikai Intézet – vállalati statisztikák, INT101O táblázat, <http://statistici.INSSE.ro:8077/tempo-online/#/pages/tables/insse-table>. Letöltés dátuma: 2021.04.23. A nem pénzügyi profilú vállalkozások számát úgy kaptuk meg, hogy az aktív gazdasági egységek teljes számából kivontuk a pénzügyi és biztosítási kategóriába tartozó vállalatok számát (K kategória a CAEN Rev. 2 nomenklátor szerint).

¹⁰ Betétállományra vonatkozó adatsorok: Európai Központi Bank, MFI-mérlegstatisztika: <https://sdw.ecb.europa.eu/reports.do?node=1000003157>. Letöltés dátuma: 2021.04.23.

A vállalkozások számára vonatkozó adatsorok: Eurostat, Business demography by legal form (tábla kódja: BD_9AC_L_FORM_R2),

A Román Nemzeti Bank kimutatásai szerint a vállalati betétállomány 2008 és 2021 januárja között a duplájára emelkedett. A megtakarítások pénzneme szerint a 2000-es évek végére ugyan enyhén megnövekedett a devizabetétek hányada (2010-ben 42% volt), a 2010-es évtized végére viszont újra 25% körülire csökkent. 2021 januárjában a betétek 72%-a volt látra szóló betét, ami tulajdonképpen a vállalatok folyószámláján található összegeket jelenti. A lekötött betétek összértéke 8,5 milliárd euró volt, ami azt jelenti, hogy az általános növekedés keveset változott az elmúlt tizenhárom évben (2021 januárjában a 2008-as volumen 121%-át jelentette).

Forrás: Román Nemzeti Bank, hitelek és betétek területi statisztikája; Országos Statisztikai Intézet, vállalati demográfia

Erdélyben a vállalati betétek volumene 2021 januárjában 7,2 milliárd euró volt, ami a teljes romániai állomány kevesebb mint negyedét (23,5%-át) tette ki. A betétek 56,2%-a Bukarest-Ilfovban bejegyzett vállalatokhoz tartozik, a havasalföldi vállalatok hozzájárulása 12,8, a moldvaiaké pedig 7,5%.

A 2019-re vonatkozó adatokból az derül ki, hogy egy átlagos erdélyi vállalat 25 ezer eurónyi, egy fővárosi vállalkozás 102 ezer eurónyi betéttel rendelkezett – az országos átlag pedig 41 ezer euró volt. Ez a mutató 2008 és 2019 között eltérő módon nőtt: a bővülés mértéke a fővárosban és környékén volt a legnagyobb (32 ezer euró), Havasalföldön pedig a legkisebb (5 ezer euró), Erdélyben is számottevő volt (10 ezer euró), de az országos átlag alatt maradt.

Erdélyen belül a legnagyobb betétállománnyal a dél-erdélyi vállalatok (33 ezer euró), a legkisebbel pedig az észak-erdélyiek rendelkeztek (13 ezer euró). Székelyföldön 2019-ben 22

ezer eurónyi volt az egy vállalatra jutó betét, ami 11 ezerrel több 2008-hoz képest. Ez 104%-os bővülést jelent, ami az erdélyi régiók közül a legmagasabb.

Vállalati betétállomány a nem pénzügyi szektorban

Régiók	Vállalati betétállomány (millió EUR)				Egy vállalatra jutó betétállomány (ezer EUR)			
	2008	2021	2021 (%)	Vált. (%)	2008	2019	Vált.	Vált. (%)
Románia	14 883	30 807	100,0	107	27 152	41 405	14 253	52
Erdély	3 008	7 226	23,5	140	15 256	25 333	10 077	66
Moldva	769	2 316	7,5	201	9 349	18 643	9 294	99
Havasalföld	2 097	3 938	12,8	88	14 893	19 656	4 763	32
Bukarest-Ilfov	9 009	17 328	56,2	92	70 448	102 183	31 735	45
Erdély	3 008	7 226	100,0	140	15 256	25 333	10 077	66
Székelyföld	141	359	5,0	154	10 648	21 681	11 033	104
Közép-Erdély	616	1 690	23,4	174	14 962	24 983	10 021	67
Partium	290	889	12,3	207	8 982	17 356	8 374	93
Dél-Erdély	1 109	2 249	31,1	103	21 901	32 733	10 832	49
Bánság	732	1 611	22,3	120	17 579	29 292	11 713	67
Észak-Erdély	121	427	5,9	253	6 612	13 259	6 647	101

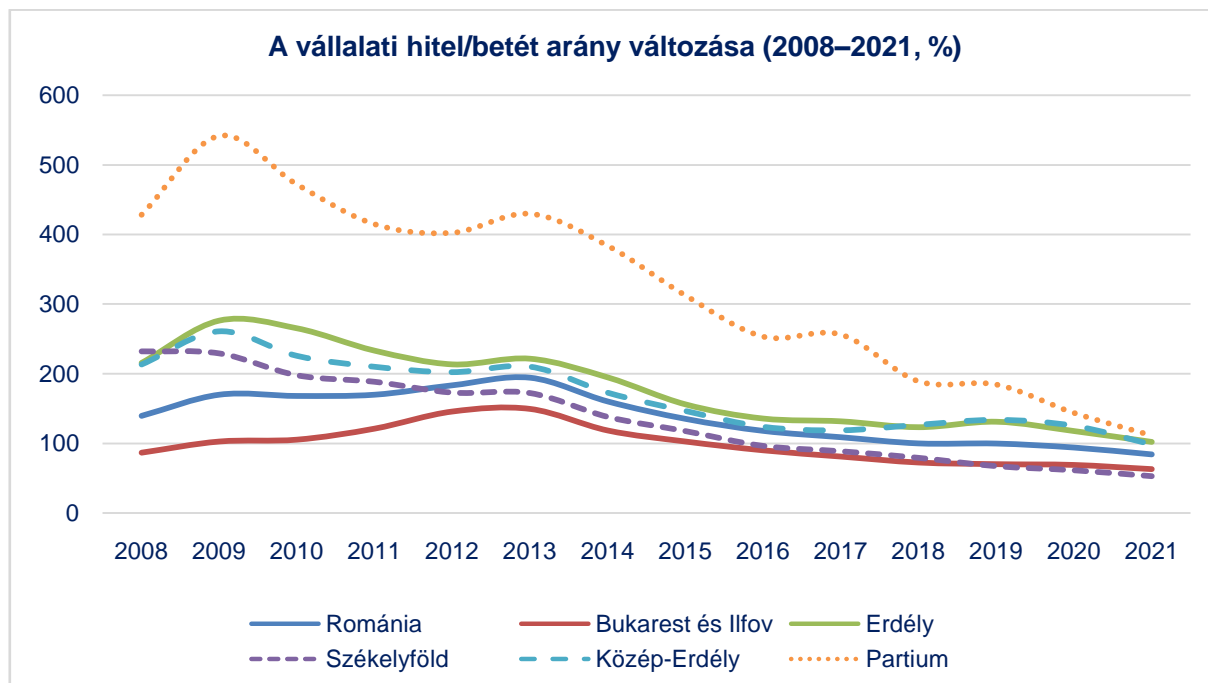
Forrás: Román Nemzeti Bank, hitelek és betétek területi statisztikája; Országos Statisztikai Intézet, vállalati demográfia

4. A hitel- és a betétállomány összehasonlítása

Romániában a 2008-as válságot követően a hitel- és a betétállomány egyaránt növekedett, ám lényegesen eltérő mértékben: a hitelezés expanziója mindössze 25%-os volt, a betétek névértéke viszont több mint kétszeresére nőtt. Összességében elmondható tehát, hogy ebben az időszakban lényegesen csökkentek a pénzügyi kockázatok a gazdaságban, a válság utáni hitelállomány-leépítési törekvések sikeresek voltak. Ebben a tekintetben viszont lényeges különbségek vannak a főváros és a vidék között: míg Bukarest-Ilfovban a hitelek 140%-kal, a betétek pedig 192%-kal nőttek, Erdélyben 113%-os volt a hitel-, és 240%-os a betétállomány expanziója. Erdélyen belül a Székelyföldön és a Partiumban pedig kifejezetten csökkent a hitelek mennyisége (42, illetve 20%-kal), a betétállomány viszont az átlagot meghaladó ütemben nőtt. A magyarok által sűrűbben lakott vidékeken tehát a vállalatok eladósodásához kapcsolódó kockázatok még inkább csökkentek.

A hitel- és a betétállomány viszonyának az alakulását szintetikusán a hitel/betét mutatóval fejezhetjük ki. Ezt annak a megállapítására használják, hogy mennyire stabil a bankok finanszírozása, a hitelállomány mekkora arányát tudják fedezni a bankbetétekből. Mivel a regulációs környezet egy országon belül hasonló, a mutató által jelzett regionális eltérések beszédesebbek lehetnek a vállalkozások hitelezési és megtakarítási gyakorlatainak a szempontjából is. Eszerint a mutató értéke 2013-ban állt a legmagasabban, a hitelállomány országosan a betétek 194%-át tette ki, azóta viszont egy fokozatos csökkenést mutat, 2021 januárjában már 84% volt az értéke. Erdélyben a mutató csökkenése már 2009-ben elindult, az

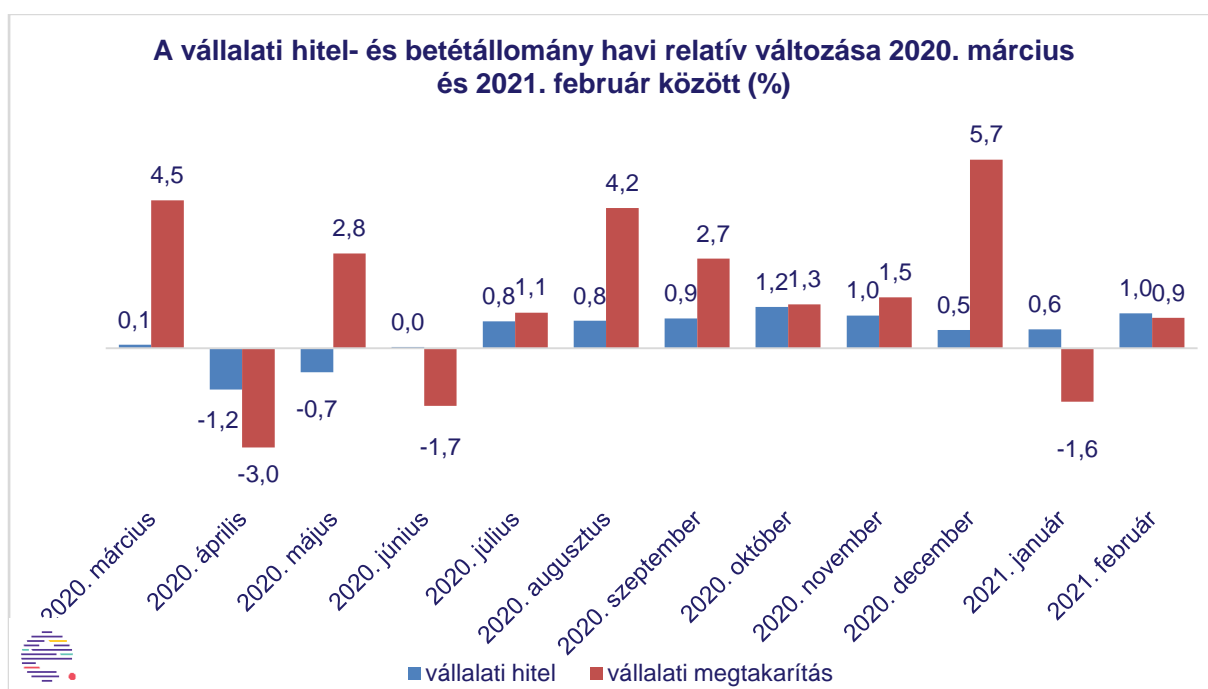
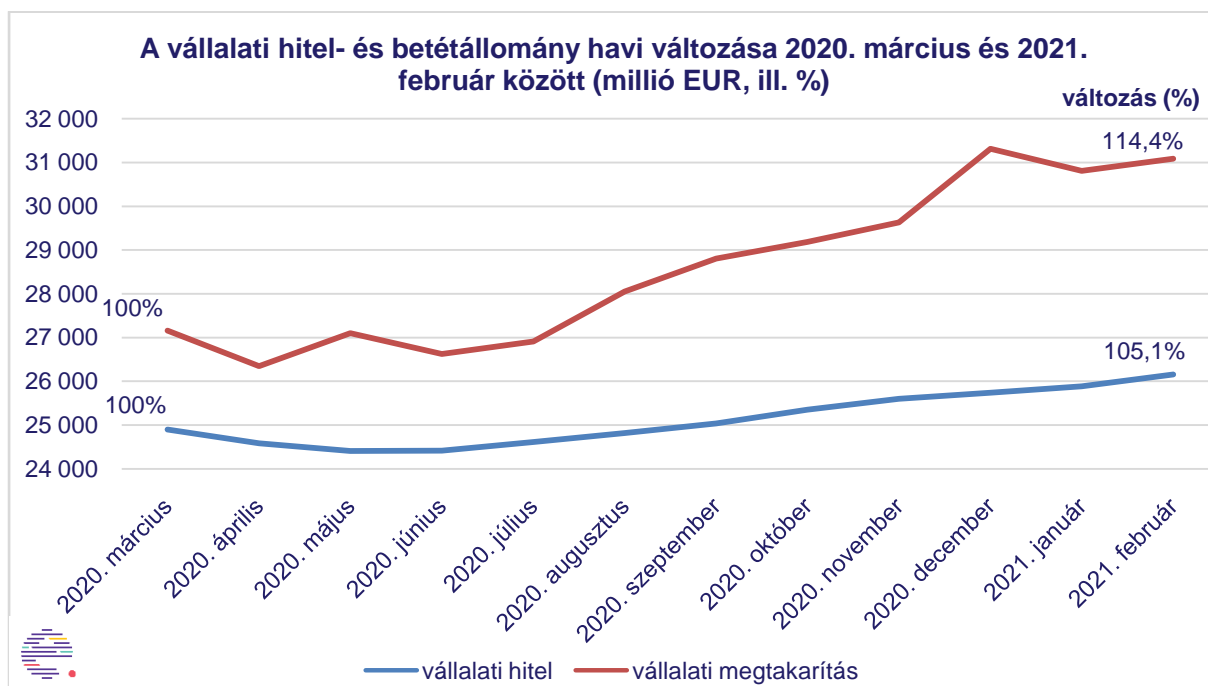
azóta eltelt 12 év alatt 276%-ról 106%-ra csökkent. Az erdélyi régiók közül Partiumban és Észak-Erdélyben volt kiemelkedően a legnagyobb (542, illetve 490%), Dél-Erdélyben és Székelyföldön a legalacsonyabb (219, illetve 229%), 2021 januárjában 53% (Székelyföld) és 137% (Bánság) között változik. Összességében tehát egy általános csökkenő trend mellett egy nivellálódás is megfigyelhető a régiók közötti távolságokban.

Forrás: Román Nemzeti Bank, hitelek és betétek területi statisztikája

5. A hitel- és a betétállomány változása a járvány ideje alatt

2020. március és 2021. február között a vállalati hitelállomány 5,1%-ot, a betétállomány pedig 14,4%-ot emelkedett. A hitelvolumen csupán a szigorú korlátozások idején, áprilisban és májusban csökkent az előző hónapokhoz képest, júliustól már havi 0,5-1%-os növekedés látható. A betétállomány tekintetében nagyobb volt az ingadozás, de a változás mindössze három hónapban, 2020 áprilisában és júniusában, valamint 2021 januárjában esett a negatív tartományba. Összességében elmondható tehát, hogy a járvány időszakát, 2021. február végéig a tartalékolás, valamint a kiadások visszafogása jellemezte, a hitelezés növekedése mellett.

Forrás: Román Nemzeti Bank, hitelek és betétek területi statisztikája

Az éves ciklikus hatásokat kiküszöbölendő a 2020. március – 2021. február közötti számsorokat összehasonlítottuk az egy évvel korábbi, valamint a 2008. január és 2020. december közötti időszak éves átlagaival. Ebből az látszik, hogy a hitelek és a megtakarítások mennyisége a járvány idején jelentősen megugrott az előző évhez és a sokéves átlaghoz viszonyítva is. A vállalati hitelállomány növekedése 5,1%-os volt a 2019-re jellemző 2,8%-os és az elmúlt 13 évben regisztrált 1,7%-hoz képest. A megtakarítások bővülése még látványosabb volt: miközben a sokéves átlagnövekedés 5,8%-os volt, a járvány időszakában 14,5%-ot emelkedett az állomány.

Az országos átlaghoz képest Erdélyben a járvány idején még nagyobb volt a bővülés: a hitelállomány 6,5%-kal, a betétállomány pedig 19,6%-kal növekedett. Általában elmondható, hogy a gazdaságilag elmaradottabb régiókban gyorsabb, a fejlettebbekben pedig lassúbb volt a növekedés mértéke: Székelyföldön a hitelek 10,8%-kal, Közép-Erdélyben pedig 5%-kal növekedtek, a betétek mennyisége pedig 28,7, illetve 18,8%-kal lett több. Összességében megállapítható, hogy a vállalatok betétállományának ilyen mértékű bővülésére a vizsgált időszakban nem volt példa, egyik régióban sem.

A vállalati hitel- és betétállomány változása 1.) 2008 és 2020 között (éves átlagok), 2.) a járványt megelőző egy évben és 3.) a járvány idején (%)

	Románia			Erdély			Székelyföld			Partium			Közép-Erdély		
	'08-'20	'19	'20	'08-'20	'19	'20	'08-'20	'19	'20	'08-'20	'19	'20	'08-'20	'19	'20
vállalati hitel	1,7	2,8	5,1	1,0	2,0	6,5	-4,1	2,2	10,8	-1,7	-7,3	2,4	1,8	1,8	5,0
vállalati megta- karítás	5,8	11,1	14,5	7,0	13,0	19,6	7,5	27,2	28,7	9,0	25,0	28,0	8,1	11,4	18,8

'08-'20 – 2008. január és 2020. december közötti éves átlagos változás

'19 – 2019. március és 2020. február közötti változás

'20 – 2020. március és 2021. február közötti változás

Forrás: Román Nemzeti Bank, hitelek és betétek területi statisztikája

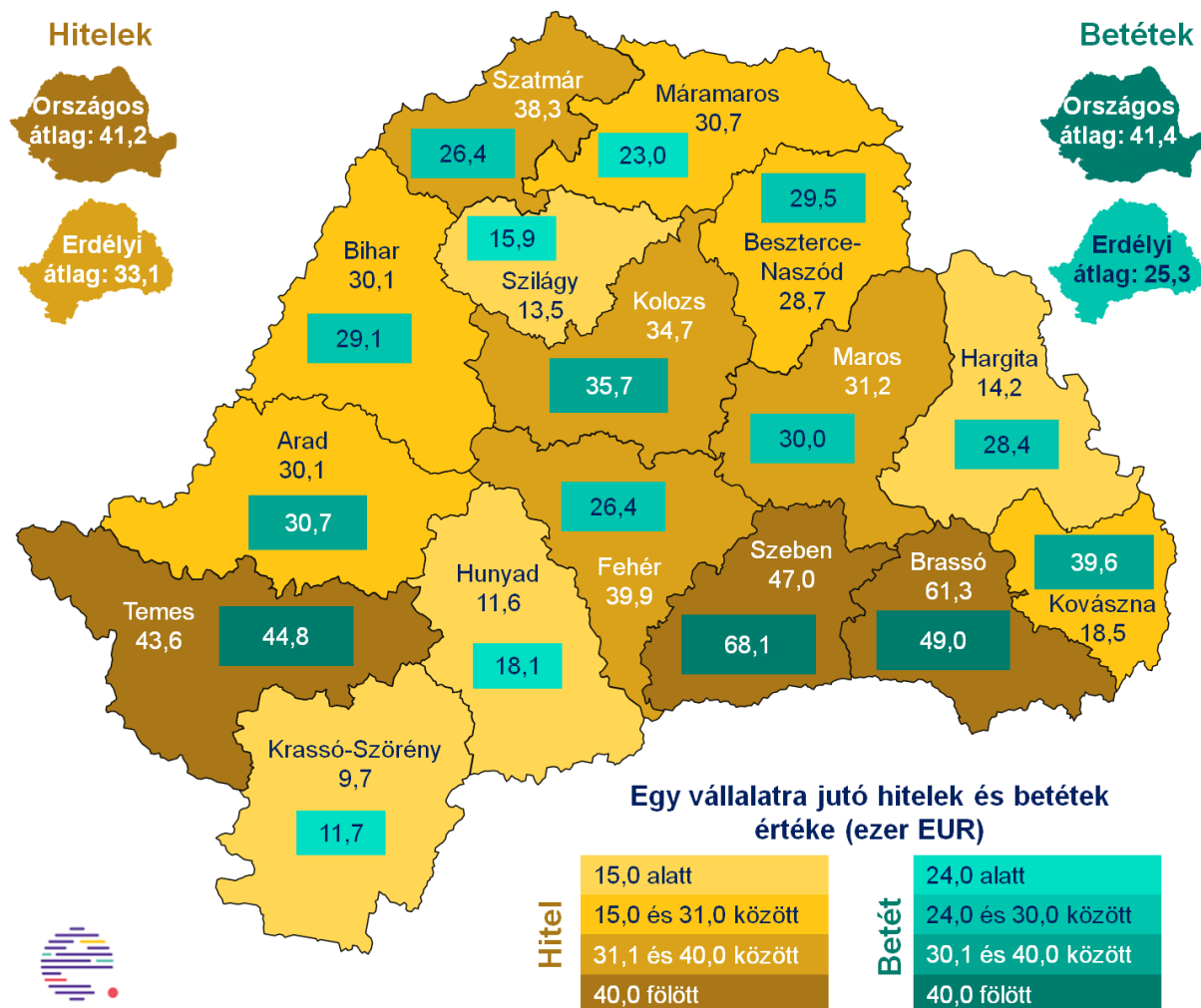
Amint azt a bevezetőben is jeleztük, a járvány alatt a vállalati betétek növekedése a recesszió előjele is lehet. Bizonytalan gazdasági környezetben ugyanis a vállalatok óvatosabbak a befektetések kihelyezésében, késleltetik a beruházásaikat, ami a készpénzállomány növekedésében mutatkozhat meg.

Ennek a bizonytalansággal kapcsolatos okfejtésnek látszólag ellentmond az, hogy a hitelállomány viszont nagyot nőtt az előző évekhez képest. Ez a növekedés viszont minden bizonnyal a kormányzat – EU által is szorgalmazott és támogatott – pénzügyi-költségvetési beavatkozásainak, illetve az anticiklikus reformok fele való hirtelen átfordulásnak köszönhető. Ezek közül hármat emelnénk ki: a hitelmoratórium bevezetését, a vállalati hitelgaranciák bővítését és a kamatpolitikát. A hitelmoratórium bevezetésével az állománynak az a része, ahol elmaradtak a törlesztések, értelemszerűen állandó maradt, nem csökkent, mint korábban. Továbbá a járvány évében jelentősen növelték a hitelek állami háttérű kezességvállalását, bővítették a vállalati hitelgaranciákat, aminek a hatására az újonnan kihelyezett hitelek mennyisége is növekedett. Végül pedig a monetáris politikának az alacsony kamatrátá mellett eddigi elkötelezettsége szintén fenntarthatta, vagy akár növelhette a hiteligenylők bizalmát.

Mivel ezekkel az eszközökkel a kormányzat a hitelhez kapcsolódó kockázatok egy nagyobb hányadát vette le a vállalkozások, illetve a bankok válláról, mint korábban, ezért feltehetőleg többen döntöttek úgy, hogy kifizetéseiket és beruházásaikat ezekkel a megnyíló lehetőségekkel finanszírozzák, és kevésbé kockáztatják a saját megtakarításaikat.

6. Térkép

Az egy vállalatra eső hitel- és betétállomány Erdély megyéiben (ezer EUR), 2021. február

Közzététel: 2021. május 25.

További információ: Csata Zsombor (info@erdelystat.ro).

Az elemzésben Diósi László, a Romániai Magyar Üzleti Egyesület elnöke, a Mobiasbanca és az OTP Group vezérigazgatója nyújtott szakmai segítséget.

Korábbi Erdélystat-közlmények és -elemzések, módszertani leírások megtalálhatók a www.erdelystat.ro honlapon.

Előzetes igénylés után közleményeinket, elemzéseinket e-mailen elküldjük Önnek a megjelenés időpontjában. Erre vonatkozó igényét az info@erdelystat.ro e-mail címen jelezheti.